

Зорица Димитријевић
стручна сарадница, ОШ „Стари град” Ужице

ХОЛОКАУСТ У ПРЕВЕНЦИЈИ ЗЛОЧИНА ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ

Предмет: грађанско васпитање

Време потребно за реализацију: 3 школска часа

Циљна група: наставници основних и средњих школа, ученици завршног разреда основне и ученици средњих школа

Циљеви часа:

- Сензибилизација ученика у односу на појаве Холокауста
- Уочавање кршења људских права у појавама Холокауста
- Увиђање врста насиља које се јављају у Холокаусту
- Увиђање значаја личне и одговорности државних институција у ситуацијама злочина против човечности

Исходи:

- Ученици осетљивији на појаве Холокауста
- Ученици знају које се врсте насиља јављају у Холокаусту
- Ученици разликују личну и одговорности државних институција у ситуацијама злочина против човечности

Методе рада: фронтални рад, кооперативни у групама, индивидуални рад

Материјал за рад : ФЦ папир, фломастери, стикери , креп трака, прилози за ученике, ФЦ табла

Активности наставника:

- припрема материјал за час
- даје прецизна инструкције ученицима
- води процес, усмерава дискусију, поставља питања, записује запажања на ФЦ, сумира

Активности ученика:

- активно слуша, закључује, презентује , учествује у раду групе, сумира

Литература:

- Израелско српска научна размена у проучавању Холокауста, Музеј жртава геноцида , Београд 2008, сведочанства
- Алкалај Сара – Сведочанства жртава Холокауста „Од Београда до Тиране и натраг”

Кључни појмови планирани за обраду на часовима

ОПИС ПОЈМОВА

Холокауст је систематско, бирократско, од државе одобрено прогонство и убиство око шест милиона Јевреја од стране нацистичког режима и његових сарадника. Холокауст је реч грчког порекла и значи „жртва ватре”. Нацисти који су на власт у Немачкој дошли 1933, веровали су, да су Немци супериорни, а Јевреји осуђени на „живот недостојан живота”. Због „расне инфериорности”, на мети нациста су се у време Холокауста нашле и друге групе: Роми, инвалиди и неки словенски народи.

Универзалне људке вредности

Физичко насиље је свако понашање, физичко кажњавање, које може да доведе, до стварног или потенцијалног телесног повређивања и угрожавања физичког здравља, живота појединца од стране појединца или група (обухвата све врсте физичког, бруталног кажњавања, али и ускраћивање хране, излагање ниским или превисоким температурама одузимање имовине, напад оружјем, ускраћивање лечења, манипулацију здрављем.....).

Емоционално, психичко насиље је понашање које доводи до тренутног или трајног психичког и емоционалног угрожавања здравља и достојанства (етикетирање, омаловажавање, вређање уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуникације, одбацивање, искључивање из заједнице, групе, застрашивање, ограничење кретања, манипулација сање.....)

Социјално насиље је свако искључивање из различитих или већине друштвених активности (искључивање из било које групе на основу социјалног статуса, верске припадности, насилно дисциплиновање, експлоатација, претња, изолација, терор групе над појединцем и обрнуто, дискриминација, национализам, расизам.....)

Методе рада: фронтални, индивидуални рад, рад у групи

Наставна средства: ФЦ табла, ФЦ папир, прилози за ученике, стикери, фломастери, креп трака

Сценарио првог часа, прве радионице :

Уводна активност

10 минута

Вођена дискусија: наставник најављује тему часа и поставља питања целом одељењу

- Шта је Холокауст ?
- У којим предметима сте помињали појам Холокауста ?
- Шта је претходило појави Холокауста?
- Каква је улога нацизма у Холокаусту?
- Да ли су Јевреји током Другог светског рата били обележени? Како? Чиме?

– Кава су права имали? Да ли су то права.....или ускраћивање права?
Која права су им била ускраћена
Наставник бележи одговоре на табли или флип чарту.

– Да ли имате додатна сазнања о Холокаусту: из прочитане књиге, филма који сте гледали

Ученици фронтално одговарају

Подела на 4 групе: Задатак за групе: све групе имају задатак да на основу свега што су до сада научили и чули дефинишу појам Холокауста.

Извештавање група

Наставник упознаје ученике са дефиницијом Холокауста.

30 минута

Централна активност

Људске вредности и њихово кршење

Фронтални рад: наставник пита: Шта све спада у универзалне људске вредности?

Ученици одговоре пишу на стикерима. Наставник открива пано универзалне људске вредности Прилог 1. Универзалне људске вредности

Универзалне људске вредности
Истина
Правда
Добро
Љубав
Лепота

Задатак за ученике: Сврстајте своје одговоре у категорију којој припадају

Наставник отвара дискусију: Зашто су нам важне ове вредности? Шта постижемо истином и правдом? На шта нас оне подстичу? Да ли буде у нама неке друге људске вредности? Какво је место Холокауста у односу на универзалне људске вредности?

Подела на 4 групе:

1. група: одредите зашто је важна истина о појавама Холокауста
2. група: одредите зашто је важна правда о појавама Холокауста
3. група : одредите зашто је важна истина о појавама Холокауста
4. група: одредите зашто је важна правда о појавама Холокауста

две групе извештавају остали допуњавају

Коментар наставника: Да бисмо развијали добро у себи, љубав према другима, толеранцију на различитост, емпатију, нужно је да негујемо сећање на жртве Холокауста и других злочина против човечности, као опомену, да се такви злочини никада више не понове и као сведочанство незабо­рава историјског сећања.

Завршна активност: 5 минута

5 минута

Домаћи задатак: Све четири групе имају задатак (да заједнички, тим­ски), за наредни час припреме писани литерарни састав на тему: Кршење људских вредности у појавама Холокауста. Наставник свакој гупи даје по један прилог из књиге: Израелско српска научна размена у проуча­вању Холокауста, Музеј жртава геноцида, Београд, 2008. Наставник суге­рише да, у изради састава могу користити и фотографије и друге мате­ријале које прикупе. Ученици треба да се договоре на нивоу група ко ће шта радити: прикупљати материјале, кад заједнички пишу састав..... ко ће читати састав . Наставник саопштава ученицима да ће наредни час почети читањем њихових састава.

Сведочанства жртава Холокауста

У граду су владали нови прописи „Нисмо смели да идемо слободно по храну него на пијацу после 11 сати. Хране је иначе било мало, а после 11 не остане ништа...морали смо да идемо по воду, али нисмо смели да станемо у ред јер смо већ носили жуту траку...хвала Богу било је добрих људи, добрих Срба, који су нас пуштали да дођемо до воде”

Алкалај Сара, *Од Београда до Тиране и најпрат*

Сећајући се првих месеци окупације, једна београдска Јеврејка је овако описала однос са својим српским суседима:

„Нису од нас окренули главе. Марија Ђорђевић, мој разредни старе­шина и професор немачког језика, долази да пита може ли да помогне..... пријатељи нас посећују са намирницама у рукама знајући да Јевреји смеју да купују тек после 10 сати, а тада у већ гладном Београду нема више ничег на пијацама. Херцеговац Лука, носач, са Јованове пијаце, непозван долази и строго наређује мајци „Сад ћеш ми казати шта да ти сутра донесем са пијаце и тако ће бити сваки дан”. Најстарији од браће Жујовића....долази из Неменикућа под Космајем....хоће да нас води у село, да у његовој кући живимо до краја рата. Апотекар Милутиновић нуди мајци да је пријави као сестру, избеглицу из Босне, а да моју сестру и мене усвоји кроз легалну процедуру”.

Сећање београдске Јеврејке Меворах Петровић Луци *Ми смо њреживели, Јевреји о Холокаусту*, Београд, 2001.

Евалуација часа: техника смајли

Процените час стављајући свој симбол испод неког од смајлија.

ПРИЛОЗИ

Насмејани смајли – баш ми се допао час
Равнодушни смајли – углавном ми се допао час
Намрштени смајли – није ми се допао час

Други час, друга радионица

10 минута

Уводни део

Кратко подсећање на Конвенцију о правима детета

Прилог за сваку групу – Конвенција о правима детета

Вођена дискусија

Друга варијанта:

- Чиме се бави Конвенција о правима детета?
- Који су њени основни принципи?

Уколоко се ученици не сете, наставник представља основне принципе Конвенције: Право на опстанак и развој (члан 6), Најбољи интерес детета (члан 3), Недискриминација (члан 2), Право на пратиципацију (члан 12)

30 минута

Централна активност

Читање литерарних састава све четири групе на тему: Кршење људских вредности у појавама Холокауста.

Ученици настављају да раде распоређени у 4 групе као на претходном часу. Наставник свакој од 4 групе дели, по један литерарни састав, водећи рачуна да групе не добију свој састав.

Задатак за све групе: Издвојте, наведите, напишите која су све права угрожена у тексту који сте добили.

Свака од четири групе извештава, наставник уноси њихове одговоре на унапред припремљену табелу са насловом: Листа угрожених права.

У сумацији наставник усмерава пажњу ученика и проблематизује она права која подстичу злочине против човечности.

Наставник дели свакој групи Прилог 2. Врсте насиља: физичко насиље, емоционално, психичко насиље, социјално насиље.

Фронтални рада:

Задатак за све групе: Погледајте Листу угрожених права, хајде да видимо и заједнички одредимо, за свако угрожено право, којој врсти насиља припада.

Ученици саопштавају, наставник на посебном ФЦ-у са називом Листа врста насиља, означава бројем право и поред њега пише врсту насиља којој припада.

Групе извештавају са места, наставник, сумира на табли или ФЦ папиру, Листа врста насиља, додаје је поред Листе угрожених права.

Вођена дискусија

- Шта смо видели на вашим постерима, која су све права угрожена у појавама Холокауста?
- Којим су врстама насиља били изложени Јевреји током Другог светског рата?
- Шта би требало урадити да се више никада и нигде у свету не понови злочин против човечности?

Фронтални рад:

Задатак: хајде да се присетите које конвенције, декларације, правилници, закони и прописи уређују заштиту права.

Групе извештавају са места, наставник, сумира на табли или ФЦ папиру, Листа прописа који уређују заштиту људских права (објаснити да дечија права спадају у људска).

Завршна активност

5 минута

Наставник качи на видљиво место, све три листе и заједно са учесницима кратко сумира исказе на листама, наводећи да ће све три листе бити, радни материјал за уводни део наредног часа.

Наставник у припреми наредног часа бира прву или другу понуђену варијанту.

I варијанта: Наставник, за следећи час прекуцава садржаје са све три листе, за све групе.

II варијанта: Наставник свакој групи даје једну листу, а потом ротира све три листе по групама.

Евалуација часа: техника – графичка линија

Процените час стављајући свој симбол на линију од 1 до 10

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7-----8-----9-----10

Трећи час, трећа радионица:

Уводна активност

5 минута

Наставник покреће дискусију питањима:

- Којом темом смо се бавили на претходном часу?
- Шта смо откривали у појавама Холокауста?

Подела на групе

Наставник дели свакој групи (I варијанта) штампани материјал са претходног часа: Листа угрожених права, Листа врста насиља, Листа прописа који уређују заштиту људских права (у средњој школи) права (у основној школи). Ученици читају 5 минута, потом наставник даје исти задатак свим групама.

30 минута

Централна активност

Задатак за групе:

- На основу свега што сте прочитали на листама, напишите, шта би требало урадити на нивоу државе, како би се боље заштитила људска права и спречиле појаве Холокауста?
- Шта можете ви на личном плану, као грађанин или грађанка и шта би требало, да урадите како бисте спречили ове појаве и боље заштитили људска права.

Групе добијају два пролога са насловима: Одговорност државе / лична, грађанска одговорност

Групе извештавају са места, наставник, сумира на табли или ФЦ папиру са припремљеним насловима: Одговорност државе / лична, грађанска одговорност

Наставник даје нове задатке:

Задатак за I групу: кад имате сазнање о угрожавању људских права, злочина против човечности, одредите кога би све требало информисати: које појединце, које институције, која удружења...? Група добија папир са насловом: Кога све треба информисати: појединци, институције, удружења, групе...?

Задатак за II групу: кад имате сазнање о угрожавању људских права, злочина против човечности, одредите како и у којој форми би ваљало записати, трајно документовати појаву? Група добија папир са насловом: Форма извештавања, документовања.

Задатак за III групу: кад имате сазнање о угрожавању људских права, злочина против човечности, одредите ко све треба да је укључен у сведочанство, документовање о појавама угрожавања људских права група добија папир са насловом: Кога све треба укључити у сведочење, документовање?

Задатак за IV групу: кад имате сазнање о угрожавању људских права, злочина против човечности, одредите чија је то одговорност којих појединца, којих институција, којих удружења... (наших, међународних) и коме ћете се обратити за заштиту људских права? Група добија папир са насловом: Кома се обратити за заштиту људских права?

После десет минута следи ротација и свака група допуњује задатке које није имала.

Извештавање група, лепљење сва четири постера на видно место, галеријска шетња.

Завршна активност

10 минута

Задатак за све групе: кад сте процедурално и правно излистали све, за крај би ваљало да ваше знање и труд стигну до што више људи. Због тога ће ваш задатак бити, да на нивоу групе напишете поруку мира и насловите је коме желите, у нади да ће ваша порука допринети смањењу злочина против човечности. У формулисању поруке водите рачуна коме је намењена : деци или одраслима. Имајте у виду да би садржај поруке требало требало да, изазове и покрене оног коме сте поруку наменили на:

Пажњу
Интересовање
Жељу
Акцију

Читање порука мира.

Евалуација часа: техника махни одмахни. Ако им се допао час, ученици подижу обе руке у вис, уколико не, одмахују руком.